

Arvotekstiilit ja uudelleenkäytettävät tekstiilituotteet

TAVOITTEET

Tunnistaa arvotekstiilejä ja uudelleenkäytettäväksi soveltuvia tekstiilituotteita

TEHTÄVÄT

- ❑ Teoriatausta-osiossa on pohdintatehtäviä
  - ❑ kirjaa lyhyesti ylös ajatuksia jokaisesta tehtävästä erilliselle paperille tai vihkoon

Uudelleenkäytettävät tekstiilit

- tuote on arvotekstiili
- tuote edustaa tunnettua brändiä
- tuote on hyvälaatuinen ja ehjä
- voi hyödyntää lisätarvikkeena

Arvotekstiilien tunnistaminen

ARVOTEKSTIILIT – HÄÄPUVUT, KANSALLISPUVUT JA KASTEMEKOT

Kymenlaakso tarkistamaton
hame - Suomen
Perinnetekstiilit Oy
(vuorelma.net)

Arvokkaat asusteet

- hääpuvut
  - [Timanttialonki - Kurkistusikkuna kuninkaalliseen maailmaan](#)
  - [Mummon hieno hääpuku ei välttämättä ole ullakkosi kallein vaatearre – museokokoelmiin halutaan tavallisia arkivaatteita | Kotimaa | Yle](#)
katso video 1:04
- kansanpuvut, kansallispuvut, muinaispuvut
  - [Kansallispukujen tietopaketti | Käsityön museo \(craftmuseum.fi\)](#)
  - [Kansallispuvut - Suomen Perinnetekstiilit Oy \(vuorelma.net\)](#)
- kastemekot
  - [Kastemekko kuvastaa ihmistä suurempaa armoa | Yle](#)
  - [Kastepuvun hoito ja säilytys | Käsityön museo \(craftmuseum.fi\)](#)

Pohdinta. Tutustu linkkimateriaaleihin. Oletko lajitellessasi kohdannut hääkansallis- tai kastepukuja? Miten toimit niiden kanssa?

ARVOTEKSTIILIT - RYIJYT

Pirkka -ryijy

Säkkijärvi -raanu

Kodin sisustustekstiilit

- Ryijyt
  - [Ryijy oli aluksi peitto ja suoja kylmyyttä vastaan \(peda.net\)](http://peda.net)
  - [Ryijyt - Suomen Perinnetekstiilit Oy \(vuorelma.net\)](http://vuorelma.net)
  - [Suomen Käsityön Ystävät – Suomen Käsityön Ystävät on maamme vanhimpia designalan yrityksiä \(suomenkasityonystavat.fi\)](http://suomenkasityonystavat.fi)
  - [Onko sinullakin tämä haluttu sisustustekstiili? Näin tunnistat arvokkaan ryijyn | ET \(etlehti.fi\)](http://etlehti.fi)
  - [Tuomas Sopanen keräilee ryijyjä – katso kuvat! | ET \(etlehti.fi\)](http://etlehti.fi)
- Raanut [Ryijyt kiinnostavat kirpputoreilla – upeimmista käsitöistä saa pulittaa jopa 500 euroa | Yle](http://yle.fi)

Perintötekstiilit

Pohdinta. Tutustu linkkimateriaaleihin. Oletko lajitellessasi kohdannut ryijyjä tai raanuja? Miten toimit niiden kanssa?

ARVOTEKSTIILIT - RYIJYT

Sinivuokko -ryijy

Ryijyn kunnan arvioiminen

- Ryijyn koko
- Ryijyn kunto
  - Nukan kunto
  - Onko purkautuneita lankoja
  - Ovatko värit haalistuneet
  - Onko ryijy puhdas
  - Onko korjailtu
  - Onko hyönteistuoja
  - Onko reuna purkaantunut
  - Onko venynyt huonon ripustuksen takia
  - Ryijyn ikä
  - Onko ryijy kuviollinen vai geometrinen
  - On suunnittelija tiedossa ja onko hän arvostettu
  - Onko itse taiteilijan tekemä/ onko tehty valmiiksi arvostetussa kutomossa/onko tehty itse tarvikepakettin avulla
  - Onko nukka mennyt pesussa pilalle: onko nukkien kärjet tulleet teräviksi
  - Vanhoista ryijyistä on tehty kopioita, joten vuosiluku ei ole tae iästä
  - Jos ryijyssä on hapsut, on se vanhan ryijyn kopio
  - Vanhoissa ryijyissä on loimena pellava- tai hamppulankaa, ei kalastajalankaa

Pohdinta. Valitse työpaikalta tai kotoa yksi ryijy ja arvioi sen kuntoa.

ARVOTEKSTIILIT - RYIJYT

Porin tienoot -ryijy.

Metsässä palaa -ryijy

Eliel Saarisen suunnittelema ryijy
1200 € 1991.

Uhra Simberg-Ehrnstöm, Yksin-ryijy 12 000€
2013.

Ryijyt

- Toimivat kansakunnan muistina
- Ovat konkreettinen todiste menneestä ajasta
- Niillä voi olla kaupallista ja taiteellista arvoa
- Niillä on usein omistajalleen suurta tunnearvoa

Suomen käsityön ystävien ryijyt ovat arvokkaita, jos suunnittelija on nimekäs ja takana on lappu (ryijyn nimi, suunnittelijan nimi, valmistajan nimi/valmistaja esim Suomen käsityön ystävät)

Ryijyjä ja ryijypaketteja myyvät esimerkiksi nämä yritykset:

- www.wetterhoff.fi
- www.taitopirkanmaa.fi
- www.ryijypalvelu-rp.fi

Pohdinta. Tutustu linkkimateriaaleihin. Löytyykö niistä sinun kohtaamiasi ryijyjä?
Millaisin hinnoin työpaikallasi tai kierrätysmyymälässä myydään kierrätettyjä ryijyjä?

ARVOTEKSTIILIT - SUOMALAISTEN KUTOMOIDEN KODINTEKSTIILIT

Tampella

Perustettu 1865

Perustaja Adolf Törngren

Kodintekstiilejä, erityisesti damastiliinoja laadukkaasta pellavasta.

Suunnittelijoina Suomalaisia tekstiilitaiteilijoita, mm. Dora Jung

Lopetti toiminnan 1980-luvun puolivälissä.

Porin Puuvillatehdas

Perustettu 1898

Perustaja G.E. Ramberg

Valmisti hetkellisesti myös silkkiä ja sillaa.

1920-1970 luvuilla keskittyi värikkäisiin painokankaisiin.

Fuusioitui 1974 Oy Finlayson ab:n kanssa.

Kutomon palon jälkeen 1981, tuotanto ajettiin hiljalleen alas ja päättyi lopullisesti 1994.

Lapuan kankurit

Perustettu 1973

Perustajat Liisa ja Juha Hjelt

Kodintekstiilejä pellavasta, villasta, tencelistä ja bio-orgaanisesta puuvillasta.

Kudonta ja osittain myös kehräys Suomessa. Tuotantoketjut valvottuja ja vastuullisia.

Toiminta jatkuu neljännessä polvessa.

Dora Jung: Sata ruusua.
Tampella 1962/ Lapuan Kankurit 2024.

Raili ja Juhani Konttinen: Porin
Puuvillatehdas

Arvotekstiilien lähteet

Lähteet:

Arvotekstiilipalvelu Tupulatakki 2023. [Palvelut - \(tupulatakki.net\)](https://tupulatakki.net)

Enemmän tarinoita ET. 2015. [Onko sinullakin tämä haluttu sisustustekstiili? Näin tunnistat arvokkaan ryijyn | ET \(etlehti.fi\)](#) [Tuomas Sopanen keräilee ryijyjä – katso kuvat! | ET \(etlehti.fi\)](#)

Kalmistopiiri. 2020 Kuiduista kankaaksi – tekstiili-innovaatioita paleoliitiselta ajalta alkaen [Kuiduista kankaaksi – tekstiili-innovaatioita paleoliitiselta ajalta alkaen – KALMISTOPIIRI](#)

Kuninkaallisblogi Timanttialonki 2016-2024. [Timanttialonki - Kurkistusikkuna kuninkaalliseen maailmaan](#)

Lönnqvist, B. 1978. Kansanpuku ja kansallispuuku. Helsinki. Otava.

Merikeskus Wellamo. Vellamo-kanava. Hääpukumuodin vuosikymmenet. [Hääpukumuodin vuosikymmenet | Vellamo-kanava](#)

PedaNet. [Ryijy oli aluksi peitto ja suoja kylmyyttä vastaan \(peda.net\)](#)

Punomo 2017. Kirkkotekstiilit. [Kirkkotekstiilit - Punomo - käsityö verkossa](#)

Suomen kansallispuukokeskus. [Suomen kansallispuvut | Kansallispuvut.fi](#)

Suomen käsityön museo. [Konservointikeskus | Käsityön museo \(craftmuseum.fi\)](#) [Kansallispuukujen tietopaketti | Käsityön museo \(craftmuseum.fi\)](#) [Kastepuvun hoito ja säilytys | Käsityön museo \(craftmuseum.fi\)](#)

Suomen käsityön ystävät 2024.

[Suomen Käsityön Ystävät – Suomen Käsityön Ystävät on maamme vanhimpia designalan yrityksiä \(suomenkäsityonystavat.fi\)](#)

TEXO tekstiilitaiteilijat 2018. [Mitä teemme? | Tekstiilitaiteilijat TEXO ry](#)

Vuorelma. Suomen perinnetekstiilit oy. [Etusivu - Suomen Perinnetekstiilit Oy \(vuorelma.net\)](#)

Yle. Kastemekko kuvastaa ihmistä suurempaa armoa 2015. [Kastemekko kuvastaa ihmistä suurempaa armoa | Yle Ryijyt kiinnostavat kirpputoreilla – upeimmista käsitöistä saa pulittaa jopa 500 euroa | Yle](#)

Brändien tunnistaminen

SUOMEN TEKSTIILI & MUOTI – 110 VUOTTA

uomen Tekstiili & Muoti - 110 vuotta

Katso video
Suomen
tekstiiliteollisuuden
historiasta.

<https://youtu.be/8bpa7LN2Xp8> 8:19

Pohdinta.

Miten, milloin ja mihin Suomeen
on kehittynyt tekstiiliteollisuutta ja
suomalaisia brändejä?

LUHTA

- Perustettu 1907
- Perustaja Vihtori Luhtanen
- Keskittynyt 1980-luvulta urheilullisiin vapaa-ajan tuotteisiin
- Yksi Euroopan suurimpia urheiluvaateyrityksiä
- Panostaa vastuullisuuteen ja läpinäkyvyyteen
- Luhta ReUse ohjelma vuodesta 2022
- Osa L-Fashion Groupia, johon kuuluu myös mm; Rukka, Rill's, Your Face,
- [luhta.com](https://www.luhta.com)

marimekko®

- Perustettu 1951
- Perustaja Armi Ratia
- Tunnetaan värikkäistä printtikuoseista
- Tunnetuimpia kuoseja tasaraita, unikko ja Marimekko-teksti
- Painetaan Helsingissä
- Tuotteet kestäviä ja design ajatonta
- [marimekko.fi](https://www.marimekko.fi)

reima

- Perustettu 1944
- Aloitti kierrättämällä armeijan vanhoja lumipukuja toiminnallisiksi vaatteiksi
- Vuodesta 2004 keskittynyt lastenvaatteiden valmistamiseen
- Tuoteinnovaatioita mm. helposti kierrätettäviä monomateriaalivaatteita
- Panostaa vastuullisuuteen
- [reima.com](https://www.reima.com)

nanso

- Perustettu 1921
- Aloitti valmistamalla alustaatteita
- Vuodesta 2004 keskittynyt lastenvaatteiden valmistamiseen
- 1970-luvulta asti myös värikkäitä printtikuoseja
- Panostaa vastuullisuuteen, käytössä mm. takuukorjauspalvelu
- [nanso.com](https://www.nanso.com)

Arola

- Perustettu 1948
- laadukkaasta langasta neulottuja omaleimaisia vaatteita
- Materiaaleina puuvilla, villa ja sekoitekankaat
- Suomen myynnin lisäksi myös vientiä
- Ajautui konkurssiin 1990

FRIITALA

EST. 1892

- Perustettu 1890
- Perustaja Arthur Hellman
- 1920-luvulta valmistanut naisten ja miesten nahkapukimia
- Erityisesti kelsiturkit olleet suosittuja
- Suomen myynnin lisäksi myös vientiä
- Kehittänyt valmistusmenetelmiä; mm ainutlaatuinen vettähylkivä nahkakäsittely
- friitala.fi

RCOLLECTION

- Perustettu 1978
- Perustaja Pekka Saastamoinen
- ”Tavallinen ei tarkoita tylsää, vaan laadukasta, klassista ja ajatonta.”
- Tunnetaan anorakeista, t-paidoista ja collegeista
- Alkutuotanto Suomessa, ompelu Virossa
- 62% materiaaleista on vastuullisesti tuotettuja
- [r-collection](#)

voglia

- Perustettu 1983
- Perustaja Pertti Virtanen
- Vastuullisia ja ajattomia vaatteita
- Alkutuotanto Suomessa, 80% tuotannosta Virossa ja loput 20% muualla vastuullisilla tekijöillä
- 79% materiaaleista on valmistettu Euroopassa
- voglia.fi

ANDIATA

- Perustettu 1986
- Perustaja Tarja Rantanen
- Laadukkaita minimalistisia vaatteita
- Tuotteet ajattomia ja kestäviä
- Tuotettu vastuullisesti Suomessa, kestävästä materiaaleista
- [Andiata.fi](https://www.andiata.fi)

BALMUIR

- Perustettu 2007
- Perustaja Heidi Jaara
- Tuotteista 68% monomateriaalisia
- Tuotettu 60% Euroopassa, muuten vastuullisesti Kiinassa & Turkissa
- Tuotteet ajattomia, kestäviä ja laadukkaasti valmistettuja
- Keskiössä luonnonmateriaalit
- balmuir.fi

- Perustettu 2016
- Perustaja Mirjam Sokka
- Eettisesti valmistettuja lasten- ja naistenvaatteita
- Kaikon mallistot suunnitellaan Suomessa ja kankaat valmistetaan sekä tuotteet ommellaan Portugalissa, Nepalissa ja Virossa
- Tuotteet kestävät aikaa ja käyttöä
- [kaikoclothing.com](https://www.kaikoclothing.com)

Finlayson

EST. 1820

- Perustettu 1820
- Perustaja James Finlayson
- Tunnettu pussilakanoista ja pyyhkeistä
- Viime vuosina myös arjen kestäväää pukeutumista
- On hyödyntänyt kierrätettyjä tekstiilejä sekä kierrätyskuituja
- Valmistusmaat: Turkki, Kiina, Belgia, Portugali, Intia, Viro, Latvia & Pakistan
- [finlayson.fi](https://www.finlayson.fi)

VALLILA

- Perustettu 1935
- Perustaja Otto Berner
- Sisustus- ja tekstiilialan yritys
- Tunnetaan värikkäistä kuoseistaan
- Kestävät ja laadukkaat ekologiset luonnonkuidut ja kierrätysmateriaalit
- Valmistus Suomi, Viro, Belgia ja Turkki
- vallila.fi

Brändien tunnistaminen

Brändien tunnistustehtävä:

Käy tutustumassa Wikipedian luetteloon Suomen tekstiili- ja vaateustehtaista.

[Luettelo Suomen tekstiili- ja vaateustehtaista – Wikipedia](#)

- Mitkä vanhat yritykset vielä ovat toiminnassa?
- Mitkä ovat sinulle tuttuja yrityksiä?
- Mitä tuotemerkkejä olet kohdannut lajitellessasi tai asioidessasi second hand –liikkeissä?

TESTI

Arvotekstiilejä ovat

A aidot historialliset puvut	B pieneksi jääneet 80-luvun sandaalit	C kuningas Kustaa II Aadolfin housut
D varastosta löytyneet vanhat Ikean matot	E jumalanpalvelusvaatteet	F hautajaisvieraan kaikki tummat vaatteet

◀ 1 of 5 ▶

Testi. Valitse oikeat vaihtoehdot.

<https://wordwall.net/resource/79184302>

Uudelleenkäytettäväksi soveltuvien tekstiilien tunnistaminen

Tuotteen tarkastaminen

Harjoittelua

TARKASTAMISEN HARJOITTELUA - VAATTEEN LAADUN TARKASTAMINEN - PAITA

Katso video
Paidan tarkistus
– paina Ctrl ja
klikkaa linkkiä
[T-paita2.0.mp4](#)
1:39

Pohdinta.
Poikkeako
ohjeistus sinun
työpaikkasi
tarkastusohjeesta?

TARKASTAMISEN HARJOITTELUA - VAATTEEN LAADUN TARKASTAMINEN - HOUSUT

Katso video
Paidan tarkistus
– paina Ctrl ja
klikkaa linkkiä
[housut2.0](#)
[\(2\).mp4](#) 1:54

Pohdinta.
Poikkeako
ohjeistus sinun
työpaikkasi
tarkastusohjeesta?

TARKASTAMISEN HARJOITTELUA - VAATTEEN LAADUN TARKASTAMINEN – TAKKI

Katso video
Paidan tarkistus
– paina Ctrl ja
klikkaa linkkiä
[takin tarkistus2.
0.mp4](#) 3:36

Pohdinta.
Poikkeako
ohjeistus sinun
työpaikkasi
tarkastusohjeesta?

Hyvän laadun tunnistaminen

MISTÄ TUNNISTAT LAADUKKAAN VAATTEEN

Katso video Mistä tunnistat laadukkaan vaatteen 12:38. Video avautuu kuvan keskeltä nuolesta.

Pohdinta.
Mihin kolmeen asiaan tulee erityisesti kiinnittää huomiota vaatteen laatua arvioidessa?

Katso: https://www.youtube.com/watch?v=-_nrFNAuUrY

Lähde: Taitoliitto. https://youtu.be/-_nrFNAuUrY

LAADUKAS TUOTE JA MATERIAALI

Kuva luotu tekoälyn avulla 8.10.2024.

- **käyttötarkoitus**
  - ✓ tuote ja materiaali soveltuvat suunniteltuun käyttöön
  - ✓ Tuote on tarvittaessa myös korjattavissa
- **kaavoitus**
  - ✓ oikeilla väljyyksillä
  - ✓ istuu hyvin
  - ✓ tuntuu päällä mukavalta
- **kuitusisältö ja hoito-ohjeet**
  - ✓ selkeät ja luettavissa
  - ✓ materiaali kestää käyttöä ja sille suunniteltua huoltoa
  - ✓ kangas pysyy hyvänä tai jopa paranee käytössä
  - ✓ pehmeä pinta ei ole nyppyyntynyt
- **kohdistukset**
  - ✓ ruudut, kuviot ja saumat kohtaavat
- **viimeistely**
  - ✓ saumanvarat huoliteltu
  - ✓ ei langanpätkiä
  - ✓ silitetty ja/tai pinnaltaan tasalaatuinen kokonaisuudessaan

LAADUKAS TUOTE JA RAKENTEET

- **ompelutyö**
  - ✓ tasalaatuista ja huolella tehtyä
- **saumarakenteet**
  - ✓ ommeltu soveltuvilla koneilla
- **saumat** lisäävät tuotteen kestävyyttä
  - ✓ käyttötarkoituksen ja materiaalin mukaiset
  - ✓ siistit ja oikeanlaiset
  - ✓ ei saumojen tai tikkien kiristystä
  - ✓ ei kiemuraista ommelta
  - ✓ ei reikäistä saumaa
  - ✓ joustavaan materiaaliin joustava tikki
  - ✓ sopivalla tikiinpituudella ommeltu:
    - ei liian harvaa tikkiä - vaan sopivan lyhyttä niin, että sauma ei "aukea" tai liesty
- **saumanvarat**
  - ✓ tasaleveät

LAADUKAS TUOTE JA LISÄTARVIKKEET

- **tukeminen**
  - ✓ jakuissa ja puvuissa tukimateriaalit antavat ryhtiä, vaikuttavat myös pesemiseen
  - ✓ napituslistat, kaulukset, taskunsuut, halkiot yms. tuettu
  - ✓ joustavassa materiaalissa venymille altistuvat kohdat esim. olkasauma tuettu nauhalla
- **vuoritus ja kanttaus**
  - ✓ peittävätkö saumarakenteita ja estävät sisältäpäin kulumista
- **kaulukset ja käänteet**
  - ✓ ei kiertoa, ei ulospäin käpristymistä
- **napit ja napinlävet**
  - ✓ Kaikki napit tallella ja hyvin kiinnitetty
  - ✓ napinlävissä tiiviit ompeleet
  - ✓ myös varanappi tms. mukana

LAADUKKAAN TUOTTEEN TUNNISTAMINEN

Kuvat luotu tekoälyn avulla 8.10.2024

Tutkimustehtävä.

Millainen vaate sinulla on juuri nyt päälläsi?

Jos arvioisit sen edellä esitettyjen laadukkaan vaateen kriteerien mukaan, olisiko vaatteesi laadukas?

Mitä huomioita teet?

Vuorikankaat ja tukimateriaalit

TUKIMATERIAALIT: TUKIKANKAAT JA TOPPAUKSET

Kuvanlähde: [Eurokangas](#)

Laadukas vuori

- ✓ selluloosamuuntokuitu tai muu laadukas materiaali
- ✓ synteettiseen kankaaseen sähköistymätön vuori
- ✓ ei polyesteriä
- ✓ miehustakankaaseen sopiva;
  - ✓ väri, materiaali, paksuus, laskeutuvuus
  - ✓ paksumpaan miehustakankaaseen paksumpi vuorikangas
- ✓ kutistuvuus huomioitu
- ✓ saumat ovat ehjät ja yhtenäiset
- ✓ ei reikiä, ei liestymää
- ✓ ei kiristä
- ✓ ei venynyt tai ylisuuri vaateen kokoon nähden

Materiaali ja sidos

- materiaali: voi olla antistaattiseksi ja liestymättömiksi käsiteltyä synteettinen: polyamidi "Urheiluneulos", muuntokuitu: viskoosi ("Japonette" ja "Oslo") asetaatti, kupro, triasetaatti näiden sekoite: triasetaatti-polyamidi ("Venezia") viskoosi-polyesteri ("Vuorineulos") luonnonkuitu: puuvilla, silkki, villa
- rakenne; kudottu kangas tai neulos
- sidos; Satiini tai palttina

Vuorin merkitys

- estää päälikankaan karkeuden tuntumisen
- estää läpinäkyvyyden kankaissa
- estää vaateen venymistä
- lisää vaateen ryhdikkyyttä
- lisää vaateen laskeutuvuutta, kangas ei takerru muihin vaatteisiin
- peittää vaateen sisätyön saumarakenteet yms.
- suojaa vaatetta ihon eritteiltä ja sisäpuolen kulumiselta
- helpottaa pukemista
- Näyttää viimeistellyltä ja laadukkaalta

TUKIMATERIAALIT: TUKIKANKAAT JA TOPPAUKSET

- olkatoppaukset ja kuulavanut ovat tukimateriaaleja
- olkatoppauksia käytetään miesten puvuissa ja naisten vaatteissa muodin mukaan
- voivat olla villapohjaisia tai neulemateriaalilla päällystettyjä vaahtomuoveja ja/tai kuitukankaita
- miesten puvuissa, naisten takeissa kädentietä tuetaan myös erillisellä kuulavanulla

Tukikankaan merkitys

- parantaa mittapysyvyyttä
- Parantaa tuntua ja ulkonäköä
- Helpottaa käsittelyä ja puettavuutta
- Parantaa käyttöominaisuuksia
- Vahvistaa heikkoja ja lohkeavia kohteita
- Estää saumanvarojen oikealle näkymisen
- Täsmentää vaatteen reunamuodon

Tukikankaat jaetaan

- kangaspohjaisiin
  - Kuitukangaspohjaisiin
  - Neulospohjaisiin
- Foam –eli vaahtomuovi

Tukikankaat kiinnitetään

- Silittäen tai prässillä (lämpötila, aika ja puristus)
- Ompelemalla saumaan
- Pikeeraamalla eli piilo-ompeleella miehustaan

TUTKIMUSTEHTÄVÄT

1. Vuorikankaat.

Etsi vuoritettu vaate, hame tai jakku/takki.
Tutki, vuorin paksuutta, väriä, venymistä,
kutistumista, kulumista.

2. Tukimateriaalit.

Etsi jakku/takki, jossa on tukimateriaaleja kauluksissa ja
etureunassa.
Tunnustele miten ne on kiinnitetty ja ovatko irtoilleet.

3. Toppaukset.

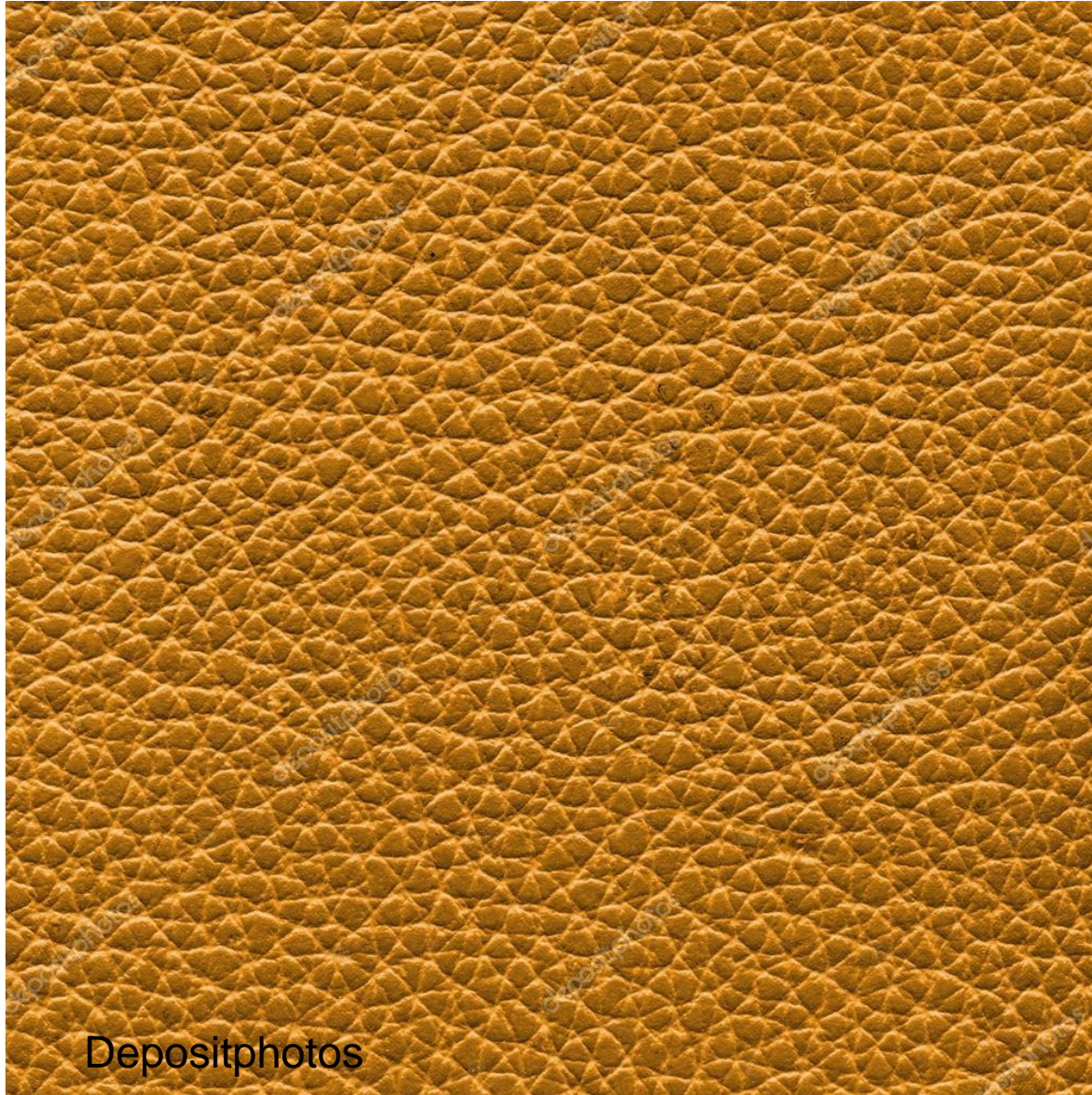
Etsi jakku/takki, jossa on olkatoppaukset.
Tunnustele miten ne on valmistettu. Miten ne vaikuttavat
vaatteeseen?

Mitä huomaat?

Nahka materiaalina

NAHKAKÄSITTEITÄ - AITO NAHKA

Nahasta on poistettu karvoitus, joka muodostaa lajityypillisen reikäkuviointin eli **martioinnin**.

Nahkaa voidaan viimeistellä, värjätä ja painaa.

Normaalisti nahka ei kestä vesipesua, koska nahan rasva liukenee pesussa.

Ompelussa neula tekee aina näkyvän reiän

NAHKAKÄSITTEITÄ – NAPPA-, MOKKA- JA HALJASNAHKA

Nappanahkatakki. Second hand & vintage.

Gant. Vuohen mokkatakki

Stamos hitsaustakki, halkaistu naudannahka eli haljas

Paksut nahat voidaan halkaista, jolloin lihapuolelta saadaan **haljasnahka**.

Nahassa on kaksi puolta: **nappa ja mokka**.

Naudan nappa

Sikamokka

Lähde: [Kotimaista nahkaa | Finnish Outlet](#)

Lampaan vuotia –
nappa ja mokka

NAHKAKÄSITTEITÄ – NUPUKKINAHKA JA SÄÄMISKÄ

Kun nappahanan pinta hiotaan, saadaan **nupukkinahka**.

Säämiskästä on poistettu nappapuoli. Se on kellertävää lampaan tai vuohennahkaa. Se on mokaan laji.

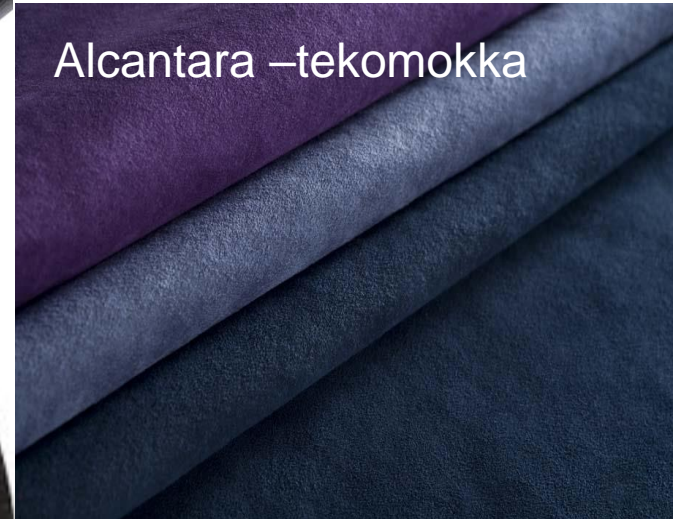
NAHKAKÄSITTEITÄ - HALJAS

Sikahaljas

NAHKAKÄSITTEITÄ - TEKONAHKA

Tekonahat ovat tekstiilejä, kudottuja, nukattuja tai flokattuja. Nahkamaisin tekonahka saadaan aikaan pinnoittamalla harva kangas muovilla (PVC:llä tai polyuretaanilla, joka lämmössä paisuu ja kiinnittyy pohjamateriaaliin, ja muovikerros voi olla huokoinenkin.

AIDON JA TEKONAHAN TUNNISTAMINEN

Aito nahka

- Materiaali: Aito nahka on eläinperäistä materiaalia, yleensä peräisin turkis- ja teuraseläinten nahasta.
- Kestävyys: Se kestää hyvin kulutusta ja paranee käytön myötä, pehmenee ja saa kauniin patinan.
- Hengittävyys: Aito nahka hengittää ja mukautuu lämpötilaan, mikä tekee siitä mukavamman käyttää².
- Hoito: Aito nahka vaatii säännöllistä hoitoa, kuten puhdistusta ja kosteutusta, jotta se säilyy hyvässä kunnossa.

Tekonahka

- Materiaali: Tekonahka on synteettistä materiaalia, yleensä muovia, kuten polyuretaania tai PVC:tä.
- Kestävyys: Se ei kestä kulutusta yhtä hyvin kuin aito nahka ja alkaa usein halkeilla ja rispaantua ajan myötä.
- Hengittävyys: Tekonahka ei hengitä samalla tavalla kuin aito nahka, mikä voi tehdä siitä epämukavamman käyttää pitkään.
- Hoito: Tekonahka on helpompi hoitaa, sillä se ei vaadi erityistä hoitoa ja kestää hyvin vettä.

Tunnistaminen

- Vesitesti: Aito nahka imee vettä ja tummuu hetkellisesti, kun taas tekonahka hylkii vettä.
- Hajutesti: Aito nahka tuoksuu luonnolliselta nahalta, kun taas tekonahka voi tuoksua muovilta.
- Naarmutustesti: Kevyt raapaisu aidolle nahalle jättää jäljen, joka haalistuu ajan myötä, kun taas tekonahka ei reagoi samalla tavalla.

Pohdinta.
Valitse muutama nahkainen tuote ja pyri tunnistamaan onko se aitoa vai tekonahkaa, nappaa, mokkaa, haljasta ym?

Lähteet:

Autodude 2024. [Nahkatyypit ja niiden tunnistaminen - AUTODUDE.FI](#)

Yle.Erota keinonahka aidosta – kiinnitä huomiota näihin seikkoihin. 2015. [Erota keinonahka aidosta – kiinnitä huomiota näihin seikkoihin! - MTVuutiset.fi](#)

Hispanic net. International Bloggin network. 2021. [Miten erottaa aito nahka ja faux nahka? | Hispanic Net \(hispanic-net.org\)](#)

Vaatetuksen lisämateriaalit hyötyerotteluun

kiinnittimet
nauhat, nyörit ja koristemateriaalit

KIINNITTIMET

- Napit
  - jaetaan läpiommeltaviin ja kantanappeihin
  - voidaan päällystää kankaalla, nahalla tai nyörillä
- Vetoketjut
  - Muodostuu
    - reunanauhoista ja
    - hakasrivistä, joka koostuu hakasista tai spiraalista, ja
    - lukosta, sekä
    - Pääteistä
  - Kiinto- tai avoketju
  - Avoketjut voivat olla yksi_ tai kaksilukkoisia
  - Jaetaan metalli- ja muoviketjuihin
  - Vetoketjun leveys on suljetun hakasrivin leveys mm:nä
- Hakaset
  - Koostuu silmusta ja lehtiäisestä
  - Metallia tai muovia
  - Koko ja muoto vaihtelevat käyttötarkoituksen mukaan
- Painonapit eli nepparit
  - Koostuu nuppiosasta ja loviosasta
  - Valmistetaan metallista ja muovista
  - Voidaan kiinnittää joko käsin ompelemalla tai koneellisesti, jolloin molemmat osat ovat kaksiosaisia, ja osat puristetaan yhteen erityisellä kiinnityslaitteella
- Sirkat ja purjerenkaat
  - Sirkän avulla saadaan kankaaseen huoliteltuja reikiä
  - 1- tai 2-osaisia
- Soljet
  - 1- tai 2-osaisia. 2-osaisessa on kieli, joka lävistää kiinnitettävän kohdan
- Tarranauhat
  - Tarranauhoissa on kaksi erilaista pintaa, jotka tarttuvat toisiinsa

Pohdintatehtävä.
Etsi vaatteita, jossa on kiinnittimiä.
Millaisia kiinnittimiä löydät?

NAUHAT, NYÖRIT JA KORISTEMATERIAALIT

Nauhoja käytetään

- Kiinnitykseen
- Huolitteluun
- Tukinauhana
- Kuminauhana
- Valmistajan niminauhana
- Heijastinnauhana
- koristenauhana

Nyörejä käytetään

- Kengännauhoina
- Anorakinnyörinä
- Kylpytakkien vöinä
- Koristeena
- Nyörikiinnikkeinä
- Ym.

• Koristemateriaalit

- Koristelangat (kulta ja hopea, Lurex)
- Helmet ja paljetit (muovia tai lasia)
- Tekokukat
- Merkit
  - Jacquardkoneella kudottuja
  - Painettuja
  - Brodeerattuja ja applikoituja
  - Nahka- ja nahkajäljitelmiä
  - jne

Pohdintatehtävä.

Etsi vaatteita ja tekstiilejä, jossa on nauhoja, nyörejä ja koristemateriaaleja. Mitä kaikkea löydät?

SECOND HAND VERKOSSA

- [Vestiaire Collective: Buy & sell designer second-hand fashion.](#)
- <https://store.emmy.fi/>
- <https://vahankaytetty.fi/>
- <https://zadaa.co/fi/>
- <https://www.herttala.fi/>
- <https://ninyes.fi/>
- <https://www.relove.fi/>
- <https://tacci.fi/>
- <https://radhica.fi/>
- <https://aina2hand.com/>
- <https://dirtyhippieslifestyle.fi/>

Tutustu verkossa olevien second hand-palvelujen tuotteisiin ja brändeihin.

- Mitä tuotteista kuvaillaan ja mitä niistä kerrotaan?
- Ovatko tuotteet viimeisteltyjä ja siistejä?
- Tee huomioita, mm. kuvaus tuotteesta, materiaalista, hinta, laatu, viat ja muut huomiot.

LOPUKSI KERTAUS - katso videot:

[Erilaiset tekstiilimateriaalit | Telaketju \(turkuamk.fi\)](#) 1:53

[Mistä tunnistaa, että vaate on laadukas? - MTVuutiset.fi](#) 4:27

TESTI

Paidan tarkastus, mitä tarkastetaan

- A yleiskuva, materiaalin siisteys ja ehjyys
- B saumat vain sisältä
- C saumat vain päältä
- D päantie ja hihansuut
- E onko tahroja
- F haarasauma

Testi. Valitse oikeat vaihtoehdot. Lue ohjeet montako vaihtoehtoa kuhunkin kysymykseen tarvitaan.

<https://wordwall.net/resource/79232132>

Osaamisen saavuttaminen

Tavoitteena oli oppia tunnistamaan arvotekstiilejä ja uudelleenkäytettäväksi soveltuvia tekstiilituotteita.

Pohdi. Onko sinulla kotona merkityksellinen arvotekstiili tai oletko kohdannut työssäsi mieleen painuneen arvotekstiilin?

- 1. Kuvaile omin sanoin, muutamalla lauseella tekstiiliä, kerro sen tarinasta tai merkityksestä sinulle.**
- 2. Mikä tekee tekstiilistä arvotekstiilin?**

LISÄMATERIAALI - BRÄNDIEN VASTUULLISUUS

Tutki [What Fuels Fashion](#) – julkaisua, jossa 250 maailman suurinta brändiä asetetaan ympäristövaikutuksiltaan ja siitä kertomisesta paremmuusjärjestykseen.

Miten vastuullinen on sinun lempibrändisi?

LISÄMATERIAALI - ARVOTEKSTIILIT – HISTORIALLISET, KIRKKO- JA TAIDETEKSTIILIT

Messukasukka

Historialliset tekstiilit

[historical textiles | By two textile nerds](#)

[Kuiduista kankaaksi – tekstiili-innovaatioita paleoliittiselta ajalta alkaen –](#)

[KALMISTOPIIRI](#)

Käytössä olevat kirkkotekstiilit

[Kirkkotekstiilit - Punomo - käsityö verkossa](#)

Taidetekstiilit ja julkisten tilojen tekstiilit

[Mitä teemme? | Tekstiilitaiteilijat TEXO ry](#)

Pohdinta. Tutustu linkkimateriaaleihin. Oletko lajitellessasi kohdannut historiallisia, kirkko- tai taidetekstiilejä? Miten toimit niiden kanssa?